

לעילוי נשמות
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמות
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: מידות טובות

פרשת בהר בחוקות

בס"ד | גליון מס' 532

מדוע יושב הרב על החלון וסיפר סיפורים?

אם בחוקותי תלכו (כ"ו, ג)

שמידותיו טובות והוא נוהג בענווה ובכבוד כלפי כל אדם - הוא היכול לזכות לקבל את התורה!

הוא שכתוב כי התורה ניתנה במדבר - המקום הכי פשוט ועממי, ועל הר סיני - ההר שהשפיל את עצמו ולא ראה בעצמו מכובד ובעל ערך. כי התנאי הראשון להתחבר לתורה - הוא לנהוג בשפלות ובאורך רוח כלפי כל אדם, לנהוג בענוות חן אצילית בכל מצב, לכבד כל יהודי באשר הוא.

כדי להבטיח את החיבור שלנו לתורה, כדי לוודא שנצא מהשיעור או מסדר הלימוד כשקנינו קנין תורה אמיתי, כמה כדאי לנו לעמוד בקפידה על התנאי הזה, על מידת הענווה והשפלות, לנהוג בכבוד בחבר לספסל, בחברותא, וגם במי שטען או הבין אחרת. זהו תנאי בסיסי כדי שנוכל לצאת מלאי אושר וסיפוק רוחני נצחי מהלימוד, זהו תנאי יסודי כדי שנזכה לאהוב את התורה.

כי לימוד התורה ומידות טובות צועדים שלובי זרוע: יהודי המבקש לגדול בתורה חייב להיות עניו, לראות את עצמו ואת כל יהודי אחר כשווה בין שווים, ולכבד כל יהודי - גם אם הוא שונה במראה, בחשיבה ובדעותיו. רק כך ניתן לגדול באמת בתורה, זו הדרך המובילה להצלחה בלימוד התורה וקנינה!

תמונה מעוררת תמיהה רבתי...

ישנה תמונה מפורסמת, שמאחוריה סיפור לא מספיק מוכר. זוהי תמונה משונה משהו, בה נראה גאון מפורסם 'יושב' על סולם, מחוץ לדירה בקומה הראשונה של בנין מגורים ברחוב אבטליון בבני ברק. אולי צריך לחזור שנית על התיאור כדי להבין: בנין מגורים פשוט למראה, שבחזיתו, בקומה הראשונה, על סולם, מחוץ לחלון, יושבת דמות נערצת...

הסיפור מאחורי התמונה המשונה, הוא סיפור מפעים ומדהים, המלמד על פסגות של פשטות וענווה, צניעות ושפלות רוח, שהגיע אליהם אותו גאון עולם. וזה דבר המעשה:

היה זה עוד ערב סתמי, הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל הוגה בתורה בסלון ביתו, כאשר החלון פתוח ורוח ערב נעימה נכנסת בעדו. לפתע, הבחין כי הוא שומע קול בכי הולך ומתחזק, עם הזמן טון היבבות הלך וגבר...

רבי אברהם לא מסובב את ראשו, גם לא סוגר את החלון... ההיפך, הוא סוגר את הגמרא, ויורד לרחוב, לבדוק מהיכן מגיע קול הבכי. הוא הולך בעקבות הקול, ומגיע לחלון של דירה בקומה הראשונה, כאשר מבעד לחלון הוא מבחין בכמה ילדים קטנים, המשוטטים בבית לבדם ובוכים בכי תמרורים...

רבי אברהם ממתין קמעא, בודק כה וכה, נוקש בדלת, עד שהוא מגלה כי אין איש בבית, מלבד הילדים. ההורים יצאו ונגעלו את הדלת, לתומם היו בטוחים כי

אנו עומדים כבר בעיצומם של ימי ספירת העומר. כל לב יהודי נרגש לקראת קבלת התורה, כל נפש מתרגשת לקראת קבלת המתנה הטובה והיקרה בעולם - היא התורה הקדושה.

המתנה הזו, היא עיקר חיינו, כי הם חיינו ואורך ימינו. הצייר המרכזי עליו סובב היהודי הוא התורה - הוא מבקש לזכות בה 'ותן חלקנו בתורתך', 'הוא יפתח ליבנו בתורתך' ועוד, הוא פועל על פיה - מקיים את המצוות ודבק בדרך התורה, וגם משקיע בה את מיטב זמנו וכוחותיו - בלימוד רציף, עמוק, אהוב וחביב של סוגיות התורה, אם בסדרי לימוד ממושכים, ואם בקביעות עתים, בשיעורים יומיים ובדרשות מזדמנות.

אין סגולה כתורה, אין עוסקיה כישראל! כל לב יהודי כמה וכוסף, מבקש לזכות בתורה הקדושה, להתחבר אליה ולחוש אותה בוערת ומוטמעת בעצמותיו. גם בפרשת השבוע מופיע הפסוק 'אם בחוקותי תלכו', וכפי שפירש"י 'שתהיו עמלים בתורה' - כי התורה היא עיקר חיינו, בה נעמול באהבה ולקנותה תכסוף נפשנו. אבל, עם כל אהבתנו לתורה והבנתנו כי היא יקרה מכל, עדיין רבים מאיתנו אינם מרגישים מספיק מחוברים, ושואפים לזכות ביותר חיבור לתורה, ביותר אהבה ללימוד התורה, וכולנו שואלים: 'איך אזכה בתורה?', 'איך אוכל להתחבר יותר לתורה?' 'איך אוכל להגיע לשיעור ולהיות עירני ודרוך ומסוקרן כמו בפגישה עסקית?' 'איך אוכל לדייק בהגעה ללימוד כמו בהגעה לרופא?'

שאלה כזו, שאלו קבוצת בחורים שנכנסו אל הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, וביקשו לדעת 'איך זוכים לתורה, איך מגיעים לאהבת התורה ולהתמדת התורה? אולי יש תנאים מקדימים כדי לזכות במעלת התורה?' לתומם, סברו כי הרב יציע להם שיטת לימוד, אולי גם איזו סגולה לא ידועה. אך תשובתו הפתיעה אותם, כשהרב הציע להם דרך מחודשת ומקורית:

'הרי מי שזכה להגיע למעלת התורה הגבוהה ביותר, הוא משה רבנו. וכשהתורה רוצה לציין מה הן מעלותיו של משה רבנו, כדי שנכיר את תכונות האופי הדרושות למבקשים לזכות בתורה, התורה לא מספרת לנו על כשרונותיו והתמדתו, אלא משהו אחר לחלוטין...'

הבחורים האזינו מרותקים ומסוקרים. איזו תכונה אופי מציינת התורה כתנאי לזכות בה? הרב נענה והסביר: 'כתוב 'האיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה', ופירש"י ששנווה זו הינה שפלות וסבילות לכל אדם. התכונה של משה רבנו הייתה ענווה, במידת הצניעות והשפלות זכה להצטיין. כלומר - אם רצונך לדעת כיצד הצליח היהודי הכי תורני בעולם לקנות את תורתו - צא ולמד על ענוותנותו, על מידותיו יוצאות הדופן...'

הרב סיים את דבריו, ולפתע הבינו הנוכחים את הכתוב בספרי הצדיקים, כי המידות הטובות הן מפתח לקנין התורה. הן הצעד הראשון בדרך העולה בית השם. 'דרך ארץ קדמה לתורה' - כי מידות טובות בין אדם לחברו הן צעד מקדים ופותח לקנין התורה, רק מי

מי הוריד את האשפה?

היה זה בחדרו של ראש ישיבת טלז, הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל. אל החדר נכנסו בני זוג, שהקשר החיובי ביניהם עלה על שרטון, ומצב שלום הבית הידרדר במהירות, עד שנמנו וגמרו להיכנס לראש הישיבה...

ראש הישיבה האזין בקשב לטענותיהם, שמע בסבילות הן את טענות הבעל והן את טענות האשה. כעבור שעה ארוכה של דינונים, הגיע לאחד מסלעי המחלוקת: הורדת הזבל מהבית לפח העירוני. האשה טוענת כי אין בכוחה להוריד את שקית הזבל הכבדה, ואילו הבעל טוען שהורדת הזבל אינה הולמת את מעמדו המכובד...

'סעו לביתכם, ואשיב לכם בהמשך', אמר הרב. כשיצאו מלפניו, מיהר לברר את השעה בה מפונה האשפה ברחוב בו הם מתגוררים, והתברר לו כי השעה היא 7:50 בבוקר. למחרת, בשעה 7:45 בבוקר, דמות נערצת במיוחד דפקה בדלת ביתם של בני הזוג המדוברים. היה זה הרב גיפטר בכבודו ובעצמו שעמד בפתח וביקש בפשטות: 'אני יכול בבקשה להוריד עבורכם את שקית הזבל?'

בני הזוג היו המומים, כמעט נפלו תחתיהם מותעלים. ראש הישיבה הנערץ עומד בפתח ביתם ומבקש את שקית הזבל, אך הם מסרבים כמובן לתת לו... 'עלינו למוהר', מזרז אותם הרב, 'עוד שלוש דקות תגיע המשאית, אנא - הגישו לי את שקית הזבל...'

בני הזוג התמידו בסירובם, ולבסוף - הרב גיפטר סב על עקבותיו בידיים ריקות מאשפה, אך מלאות בסיפוק על שלום הבית שחזר והתייצב...

את הסיפור שמענו מפי אחד ממקורבי הרב, ודמותו של הרב בשערי הבית מבקש את שקית הזבל, כמו קוראת לעברנו וזועקת: לפעמים, עזרה פיזית לא נראית מתאימה למעמדו. לגרום ריהוט כבד לביתו של חבר, לסייע להגיע רכב בדחיפות מאומצות באמצע הרחוב, להגיש בשמחה משפחתית, לטשטף כלים בבית או לעשות עבודה אחרת שנוגעת לא מכובדת עבורנו...

אך מי שמתבונן, מבין שהורדת האשפה, כמו כל עזרה פיזית אחרת - בבית או לזולת, לא רק שזו אינה ירידה בדרגה אלא ההיפך - זו עליה ברמת המידות טובות, זה מעלה את רמת הנפש, זה מקדם ליעד הנכסף!

מצוה לפרסם: סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח הקדוש רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה ה"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקד"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אראלי)
ת.נ.צ.ב.ה.

הילדים ישנים שנת ישרים, אך הם התעוררו ונבהלו לגלות את עצמם לבד ברחבי הבית הגדול...

רבי אברהם מבין את המצב, ואינו מתבלבל לרגע. הוא חוזר לרחוב, ובזריזות סוחב מביתו סולם גדול, ומטפס עליו כמו עלם צעיר, מקפץ במהירות בעזרת ניתורים על המזגנים והמעקות, ומגיע לחלון הסלון. הוא מטיב את ישיבתו במרומי הסולם - מול החלון, מגיש לילדים ממתק אותו שלחה עמו הרבנית, ופונה לילדים ברכות: 'בואו תשבו על הספה עד שאבא ואמא יחזרו', אומר הרב בקול נוסך רוגע, 'ואל תפחדו, הנה אני כאן שומר עליכם... אתם רוצים סיפורים או שירים?'

'סיפורים, אבל מעניינים ולא מפחידים. בסדר?'

'בטח, מחייך רבי אברהם, 'בואו, שבו ברוגע ואני אספר לכם סיפורים יפים על גדולי ישראל...' - - -

הטיבו הבנים את כפת השינה הלבנה שלראשם, חלקם גם גררו את הכרית והשמיכה לספה שבסלון, והתיישבו עליה ברוגע. ורבי אברהם, כפי שהבטיח, יושב על הסולם מחוץ לחלון הסלון, ומספר להם מעשה בהלל הזקן...

כך, שעה ארוכה, עד שההורים הואילו לשוב הביתה, ונשימתם נעתקה למראה השמרטף הנערץ!

הצלם שתפס בעדשתו את התמונה, אולי הרויח תמונה נדירה, משונה משהו, שמרתקת את כל רואיה, ואם גם ברצונכם ליהנות ממנה - תוכלו למוצאה, יחד עם הסיפור המלא לפרטיו, בספר 'ויאמר הנני' בעמוד 29. אנו הרווחנו מסר לחיים: רבי אברהם מעולם לא בזבז דקה מסדר יומו. בגילו המבוגר, גם טיפוס על סולמות לא היה תחום הצטיינות... ובכל זאת - - -

רבבות שעות תורה, אלפי דפי גמרא, גאונות מופלגת ועמקות בלתי רגילה - עמדו על הסולם, נחו מחוץ לסלון באותו ערב. ראש ישיבה נערץ, מנהיג גדול לתלמידיו, גאון שכל התורה גלוייה לפניו - ישב כמו גב מחוץ לחלון, וסיפר סיפור ממש כמו בכיתה א'...

מתברר, כי כדי לגדול בתורה - יש לשלב גדלות במידות טובות, בענווה ושפלות רוח. גם אם זה לא הכי נוח לגדור סולם, ובוודאי לא מכובד כראוי למעמדו של גאון מפורסם, אבל אם זה מה שנדרש כדי להגיע לידים בוכים, אם זה מה שצריך לעשות כדי להיטיב עם הזולת ולעשות לו טוב על הלב - זה מה שעושים.

כך נוהג יהודי שרוצה להתקדם ברוחניות ולשדרג את מצבו הרוחני. הצעד הראשון והבסיסי הוא לאמץ הנהגות של ענווה, סבלנות, מידות טובות ונכונות לסייע לכל יהודי!

עצות נבונות מאיש תמהוני...

את פלוני, הכיר כל בני ברק מצוי. יהודי קשה יום, שדעתו אינה צלולה עליו והתנהגותו מעוררת תמיהה. הוא נהג להסתובב בבתי הכנסת, ולדרוש את דעתו בכל נושא וענין העומד על הפרק. סערת מזג אורז או מהפך פוליטי, דרמה בטחונות או התפתחות כלכלית - תמיד יש לו מה לומר, ולהציע... ולהביע... ולדרוש...

וכולם חייבים להסכים אתו, ולעשות כאשר ציווה. גם בנושאים אישיים לא היה מפסיק להתבטא, כשהוא גוזר על עוברים ושבים כיצד לנהוג, מתי לקום בבוקר וגם באיזה מניין להתפלל. ומי שלא ישמע בקולו ויצית לו - אחת דינו לצעקות רמות וצווחות לא נעימות...

הלה חיבב במיוחד את מורי ורבי, כ"ק האדמו"ר מנדבורנה זצ"ל, ולא פעם היה נכנס לקודש פנימה, ומשוחח ארוכות עם הרבי. שעה ארוכה השתהה בחדרו, נואם את נאומיו ומפרט את 'עצותיו הטובות והמועילות'. הרבי היה מקשיב לו בחום, ומהנהן בראשו בהבנה לכל עצה, כאילו היא מסייעת לו במיוחד...

אחד מתלמידי הישיבה ביקש לגאול את הרבי ממפגשיו התכופים עם התמהוני הלז, ופנה אליו בשאלה: 'אמור לי, הן אתה כה חכם ומשכיל, בר דעת ויודע ומבין בכל תחום ונושא. מדוע אתה מרבה להתייעץ עם הרבי? הן אתה מבין מצויין בכל תחומי החיים, וכי אתה זקוק לעזרה מהרבי?' - שאל הבחור מתוך מטרה ברורה...

הצטחק האיש, והשיב בקול שמן מנחת: 'אכן כן, אני חכם ומבריק דיי, אין לי צורך בעצותיו של הרבי... ההיפך - בכל פעם שאני נכנס לרבי, פורש הרבי בפניי את שאלותיו והתלבטיותיו, ומבקש לשמוע את חוות דעתי... לפיכך אני כה אוהב להיכנס אליו - כי הוא מעריך כל כך את חוות דעתי, ומתייעץ עמי בענייני הפרטים ובענייני הכלל הרובצים על תכפיו...'

ולא נחה דעתו עד שהוכיח את דבריו: 'הבה ואוכיח לך שהרבי חפץ להתייעץ עמי כל העת ומעריך את חוות דעתי', אמר, 'הרי כשאני מסיים לשוחח עמו, הוא מוודא שיש לי כסף לשלם לאוטובוס לחזור הביתה, ולא פעם - נותן לי משל... הן זה מוכיח כאלף עדים כמה חשוב לרבי שאבאו אליו, ואייעץ לו מחכמתי הגדולה והגדולה!'

וכשנשאל פעם הרבי מדוע הוא מקדיש תשומת לב כה רבה לאדם מוזר ותמהוני וגם משלם לו על כך... השיב הרבי בפשטות: 'מחובתי להקשיב לו, כי בכך אני מיקל עליו במקצת!'

לפעמים, אנו יכולים לפגוש אנשים שאינם לרוחנו, שעשויים להטריד אותנו, לגזול את זמננו, לבקש את תשומת הלב שלנו, אבל לא באמת חשוב לנו לשמוע מה יש להם לומר... יש אנשים שמתקשרים אלינו ואין לנו זמן אליהם, יש כאלה שאנחנו מעדיפים לחצות את הכביש לפני שנפגוש בהם...

הסיפור הזה, המופיע בעמוד תקל"ז בספר 'אביהם של ישראל' מתולדותיו של הרבי זצ"ל, מלמד אותנו ומאיר לעברנו: להקשיב למישהו שחכם פחות מאיתנו - זו מעלה יתירה, לא השפלה! להעניק יחס וסבלנות לכל אדם - זו הדרך לגדול, זה משרדג אותנו במידות טובות, ומוביל אותנו לחיבור אמיץ וטוב עם התורה הקדושה!

זו הדרך - עבור כולנו - לזכות לקבל את התורה. לנהוג בצניעות ובשפלות רוח, לכבד כל אדם באשר הוא אדם, להיות עניי החש שווה ערך עם כל אדם, ולכבדו כיאות. כי רק זו הדרך!

פתק שהוא ערכת הצלה...

היה זה באחד מימי חול המועד. הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל הסתובב בביתו מוטרד, כמחפש דבר מה. אחד ממקורביו, הגאון רבי דוד פינקל זצ"ל, ראה את רבו מחפש ותר אחרי משהו, ולפיכך הציע את עזרתו.

'עט, עט אני מחפש', אמר רבי איסר זלמן, לנוכח עיניו של מקורבו המתעגלות בתדהמה. 'עט? בחול המועד? מה כל כך חדוף ובווער?'

'חדוף וגם בווער, השיבו הרב מלצר, 'זה ענין של פיקוח נפש עבורי...'

אחרי מילים מטלטלות כאלה, נחפז רבי דוד להצטרף לחיפושים אחרי עט, עד שמצא. להפתעתו, ראה כי הרב מלצר נוטל פיסת נייר קטנה ורושם עליה את הפסוק הבא: 'ענין לנוכח יביתו, ועפעפיך יישירו נגדך'.

ראה מקורבו של הרב והשתומם: מה ענינו של פסוק זה, ומדוע מגדיר הרב את כתיבתו בחול המועד כפיקוח נפש ממש?

השיבו הרב מלצר: 'ראה נא בני. היה לי פתק שהוא ממש פיקוח נפש עבורי, והוא אבד לי... הן כרב בישראל, ביתי הומה מבקרים בחול המועד, הבאים להקביל פני רבם בחג. הם עולים בביתי ובמשכני, וישיבים לשולחני להתברך בברכת החג, ואנו מברכים באהבה זה את זה...'

אך יש כאלה שאני מכיר אותם טוב מדי, ויודע שלא תמיד הם נראים ומתנהגים כמו בביתי... פלוני סוחר לא הגון, אלמוני אינו נוהג כשורה, ויש יהודים שכבר לא פקדו את בית הכנסת תקופה ארוכה... כשאני פוגש אותם בחג - אני עלול להרגיש את חסרונותיהם צפים ועולים לנגד עיני, ולחוש כי אינם ראויים לבוא בביתי לקבל את ברכתי...'

לפיכך כתבתי על פיתקא את הפסוק הזה, כדי להזכירני את פירוש: כשאני רואה אדם מולי - הוא בבואה שלי. כשעניי מבטיות נכחי ואני רואה אדם שאינו נוהג כשורה - אני יודע שהוא ההשתקפות שלי. אם הוא לא נוהג כשורה בכל מיני נושאים, כנראה גם אני איני נוהג כשורה בכל מיני נושאים...

אם כן, המשיך הרב מלצר והסביר, 'כבר אין לי במה להתגאות עליו, אין לי מה להתנשא מעליו. לו יש חסרונות - וגם לי יש, אם כן אנחנו שווים, ויכולים להתברך בצוואת באהבה רבה בברכת החג!'

וכשסיפר רבי דוד סיפור זה, הוסיף ואמר: 'באותו מעמד, התבררה לי התעלומה מה טעם נהג הרב להביט במגירה מדי פעם בעת שהיו נכנסים אליו אנשים. בתוככי המגירה היה מונח הפתק הזה, שהיה 'ערכת הצלה' של הרב, לראות כל יהודי במשקפיים טובות, ולהרגיש אתו שווה ערך...'

בין המאזינים לסיפורו של רבי דוד, היתה גם בתו של הרב. כששמעה את הסיפור נחפזה להביא מהמטבח את צנצנת הסוכר בה השתמש הרב להכין כוסות קפה, והראתה כי גבג הקופסא היה הפסוק המוכר, 'ערכת הצלה': 'ענין לנוכח יביתו, ועפעפיך יישירו נגדך' - - -

את הסיפור סיפר הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, ומופיע בספר 'שאל אביך ויגדך'. הוא מלמד אותנו פרק בהלכות ענווה:

אנו עשויים להיתקל בטעויות של חברים, בכשלונות של בני משפחה, באי הבנות הזועקים לשמים: 'איך לא הבנת לנהוג כך וכך? איך לא השכלת להבין מה אני רוצה ממך?' - והלב מתקומם וזועק על חסרונותיו של פלוני, שאינו מבין ואינו מקשיב, אינו מיישם ואינו מוודא, והוא טועה וכושל פעם אחר פעם, ועדיין לא הבין את המסר...

רגע לפני שנלקה את החבר, נעשה חשבון קצר: וכי אני כן מושלם? וכי אינני טועה אף פעם? וכי אני לא נכשל לעולם? פלוני לא מושלם, וגם אני לא... אם כן במה אתנשא עליו, במה ארגיש נעלה ממנו?

לכולנו, כל בני האדם, יש חסרונות, צריך רק להישיר מבט פנימה, אל עומק הלב. וכשנגלה את החסרונות הטמונים בנו - יקל עלינו להתייחס לכל יהודי בכבוד ובענווה, מתוך הבנה כי איננו יכולים לקבוע מי נעלה מרעהו ומי טוב מזולתו.

'אדרבה, תן בליבנו שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם...'

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס